

Katarzyna Czech

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Ekonomii
Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
katarzyna.czech@ue.katowice.pl

ZNACZENIE ZIELONEGO NOWEGO ŁADU DLA OSIĄGANIA CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU NA PRZYKŁADZIE POLSKI

Streszczenie: Kryzys obserwowany w gospodarce światowej w ostatnich latach przyczynił się do przedefiniowywania pojęcia rozwoju gospodarczego. Zwrócono jeszcze większą uwagę na jego alternatywną koncepcję, jaką jest rozwój zrównoważony. Realizacji ZR służą obecnie także programy zielonego ładu gospodarczego. Zielony Nowy Ład to program globalnych reform, które powinny pobudzić światową gospodarkę poprzez tworzenie zielonych miejsc pracy, inwestycje w odnawialne źródła energii i zmiany w sposobie ich finansowania, a także restrukturyzację globalnego systemu gospodarczego w celu zmniejszenia jego zależności od paliw kopalnych. Również Polska realizuje strategię Unii Europejskiej w zakresie zrównoważonego rozwoju. Podejmowanie przez Polskę działań na rzecz ZNŁ sprzyja intensyfikacji implementacji ZR zarówno w sferze gospodarczej, społecznej, jak i środowiskowej.

Słowa kluczowe: rozwój zrównoważony, Zielony Nowy Ład, strategia.

Wprowadzenie

Kryzys jako faza cyklu koniunkturalnego związany jest z gwałtownym pogorszeniem sytuacji gospodarczej i często utożsamiany ze spowolnieniem czy krachem gospodarczym. Mówi się również o zachwianiu lub załamaniu gospodarczym. Niesie on za sobą negatywne konsekwencje, praktycznie dla wszystkich podmiotów dotkniętej kryzysem gospodarki. Ze względu na globalny charakter powiązań we współczesnej gospodarce światowej odnotowujemy także szybki proces przenoszenia się wahań między gospodarkami poszczególnych krajów.

Kryzys globalny obserwowany w gospodarce światowej w ostatnich latach przyczynił się do przedefiniowywania pojęcia rozwoju gospodarczego i zwrócenia jeszcze większej uwagi na alternatywną koncepcję w formie rozwoju zrównoważonego, której realizacji służą obecnie także programy zielonego ładu gospodarczego.

Celem artykułu jest przedstawienie istoty Zielonego Nowego Ładu (New Green Deal) i próba oceny jego znaczenia na rzecz implementacji zrównoważonego rozwoju w Polsce na tle Unii Europejskiej.

Zasadniczą tezę jest stwierdzenie, że programy realizowane w ramach Zielonego Nowego Ładu (ZNL) powinny przyczynić się do przyspieszenia osiągnięcia przez Polskę celów unijnej strategii zrównoważonego rozwoju.

W opracowaniu wykorzystano metodę analizy opisowej oraz porównawczej, a także syntezy.

1. Zielony Nowy Ład jako strategia przewyciężenia kryzysu

Skala i zakres ostatniego kryzysu gospodarczego obnażyły, i to z nieoczekiwaną siłą, słabości dotychczas realizowanych modeli rozwoju gospodarczego. Można za Bożeną Ryszewską [2013, s. 21] wymienić kilka różnorodnych problemów, które ujawniły się w jego konsekwencji, a należą do nich:

- uwypuklenie nierównowagi w systemie gospodarka-środowisko-społeczeństwo,
- podkreślenie ograniczenia ekonomii jako nauki w opisywaniu procesów i powiązań w gospodarce i ostrzeganiu przed kryzysami,
- podważenie idei wzrostu gospodarczego jako fundamentu dotychczasowego modelu gospodarczego,
- nasilenie dyskusji na temat kapitalizmu i doktryny neoliberalnej sprzyjających powstawaniu kryzysów w warunkach gospodarki globalnej,
- podjęcie po raz kolejny dyskusji na temat słabości PKB jako wskaźnika rozwoju i dobrobytu,
- myślenie o przyszłości gospodarki jako impulsie dla procesu poszukiwania alternatywnych rozwiązań,
- wzmocnienie roli państwa i publicznego zarządzania w rozwiązywaniu strategicznych i długofalowych problemów globalnych.

Koncepcja Zielonego Nowego Ładu wpisuje się w dyskusje o koniecznych zmianach i przedefiniowaniu kierunków oraz celów rozwoju podmiotów globalnej gospodarki.

Idea ZNL pojawiła się po raz pierwszy w raporcie opublikowanym w lipcu 2008 r. i inicjującym pracę Green New Deal Group, którą stworzyły osoby zajmujące wysokie pozycje w biznesie, w partiach „zielonych”, wśród dziennikarzy

i działaczy organizacji proekologicznych w Wielkiej Brytanii. Raport był efektem troski jego autorów o sytuację w gospodarce światowej ogarniętej „potrójnym kryzysem”. Trudna sytuacja była konsekwencją nałożenia się kryzysu finansowego, przyspieszenia zmian klimatu i rosnących cen energii. Zdaniem autorów sytuacja taka mogła doprowadzić do załamania gospodarczego porównywanego do sytuacji kryzysu lat 30. XX wieku. Aby zapobiec poważnym skutkom tego załamania gospodarczego, zaproponowali Zielony Nowy Ład, na wzór programu Nowy Ład (New Deal) z lat 30. XX wieku [The Green New Deal Group, 2008, s. 1].

Koncepcja ta obejmuje osiągnięcie zarówno krótkookresowej stabilizacji, jak i długoterminowej restrukturyzacji finansów, systemu podatkowego i systemu energetycznego. W swojej koncepcji zwrócili jednak uwagę przede wszystkim na potrzeby gospodarki brytyjskiej [The Green New Deal Group, 2008, s. 3-4].

W odpowiedzi na kryzys finansowy i gospodarczy UNEP (Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych) określił zasady ZNŁ w wymiarze globalnym, które opublikowano w raporcie „Global Green New Deal – Policy brief” [UNEP, 2009, s. 1]. Publikacja ta pojawiła się w ramach Inicjatywy Zielonej Gospodarki (Green Economy Initiative), której głównym celem jest wspieranie rządów w zakresie transformacji rozwoju gospodarczego w kierunku bardziej „zielonej” ścieżki we współpracy z partnerami międzynarodowymi i ekspertami [UNEP, 2009]. Przedstawiono w nim trzy główne cele Globalnego Nowego Zielonego Ładu, dzięki osiągnięciu których powinno nastąpić ożywienie gospodarki światowej, tworzenie nowych miejsc pracy, a także ochrona najsłabszych grup społecznych. Zwrócono uwagę na konieczność promowania zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu do 2015 r. milenijnych celów rozwoju¹. Ponadto, podkreślono konieczność zmniejszenia zależności od węgla i degradacji ekosystemów, które stanowią istotne zagrożenia na drodze do zrównoważonej gospodarki światowej.

W raporcie zwrócono uwagę na konieczność inwestowania w tzw. obszary krytyczne, do których należą:

- efektywność energetyczna w starych i nowych budynkach,
- technologie energii odnawialnej, takie jak technologie wiatrowe, słoneczne, geotermalne i biomasy,
- technologie zrównoważonego transportu, takie jak silniki hybrydowe, kolei dużych prędkości i szybki transport autobusowy,

¹ Niektóre z Milenijnych Celów Rozwoju udało się już zrealizować. Wskaźnik umieralności noworodków w krajach rozwijających się spadł o połowę. Do końca 2015 r. odsetek ludności cierpiącej głód powinien spaść do 12,2%. Cel dotyczący redukcji o połowę osób niemających dostępu do wody pitnej zrealizowano już w 2008 r. Cele edukacyjne okazały się natomiast nierealistyczne. Trudne też jest osiągnięcie celów dotyczących równości płci.

- infrastruktura ekologiczna planety, w tym wady słodkie, lasy, gleby i rafy koralowe,
- zrównoważone rolnictwo, w tym produkcja ekologiczna.

Zielony Nowy Ład wskazuje na konieczność podjęcia działań w trzech obszarach polityki, do których należy [Szwed, 2010, s. 28]:

- reforma sektora finansów, w celu zapewnienia finansowania zrównoważonego rozwoju, zamiast obecnych spekulacji i budowania „baniak” fikcyjnej gospodarki „rosnącej” rocznie o 20-30%, niepowiązanej z bazą środowiskową i społeczną,
- społeczna i ekologiczna modernizacja gospodarki poprzez masowe inwestycje publiczne i prywatne w ograniczanie zmian klimatycznych i zużycia nieodnawialnych zasobów, poprawę systemu edukacji oraz wyrównywanie szans rozwojowych dla wszystkich, wzmacniane poprzez realizację zielonej polityki przemysłowej państwa,
- odnowienie umowy społecznej na poziomie planetarnym – pomiędzy globalną Północą i Południem oraz wewnątrz – na poziomie Polski i Unii Europejskiej.

Na początku 2011 r. UNEP [2011] opublikował kompleksowy raport „W stronę zielonej gospodarki” (Towards green economy. Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication), w którym zostały zawarte rekomendacje dla rządów na podstawie diagnozy stanu obecnego i perspektyw rozwoju do roku 2030. UNEP wezwała 20 najbardziej rozwiniętych gospodarek do zaangażowania się w Global Green New Deal poprzez inwestowanie co najmniej 1% ich całkowitego PKB w promowanie ekologicznych sektorów gospodarki. UNEP zwróciła także uwagę, aby gospodarki te promowały inwestycje ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej w nowych i istniejących budynkach, stymulowały rozwój odnawialnych źródeł energii oraz podejmowały działania na rzecz rozwoju zrównoważonego transportu. Rekomendacje dotyczyły również konieczności wspierania gospodarek rozwijających się w formie pomocy technicznej, a nie tylko finansowej.

2. Zielony Nowy Ład a zrównoważony rozwój

Pojęcie zrównoważonego rozwoju (ZR) nie jest definiowane jednoznacznie. Nie ma też jednomyślności co do zakresu pojęć z nim związanych, takich jak: ekorozwój, rozwój trwały, rozwój sustensywny czy też samopodtrzymujący się wzrost. W polityce Unii Europejskiej ZR jest definiowany jako „pozytywna, długoterminowa wizja społeczeństwa, które jest zamożniejsze i bardziej sprac-

wiedliwie i które obiecuje czystsze, zdrowsze i bezpieczniejsze środowisko – społeczeństwo, które zapewnia lepszą jakość życia nam, naszym dzieciom i naszym wnukom” [COM, 2001, s. 2]. Trudno też nie zgodzić się z opiniami podkreślającymi dosyć ogólny charakter koncepcji zrównoważonego rozwoju podejmującej wiele zagadnień, co może mieć negatywny wpływ na skuteczność jej realizacji.

Pojęcie „zielonej gospodarki” związane z ZNŁ nie zastępuje zrównoważonego rozwoju. Ostatnich kilka dekad tworzenia nowego bogactwa za pomocą modelu „brązowej gospodarki” nie rozwiązało problemu marginalizacji społecznej oraz wyczerpywalności surowców. Zrównoważony rozwój jest więc nadal istotnym celem długoterminowym, ale wydaje się, że intensyfikacja działań, np. na rzecz ekologizacji gospodarki, może być ważnym elementem jego skuteczniejszej realizacji, czemu sprzyjają działania w ramach ZNŁ.

Nie ma więc wątpliwości, że ZNŁ wpisuje się w koncepcję rozwoju zrównoważonego, o czym decydują przede wszystkim takie czynniki jak [Szyja, 2013, s. 50-51]:

- podkreślenie dominującej roli wymiaru środowiskowego w kształtowaniu nowych procesów produkcyjnych, jak i w modernizacji dotychczasowych,
- promowanie produktów i usług charakteryzujących się wysokim poziomem ekowydajności,
- uwzględnienie kwestii ograniczoności zasobów naturalnych poprzez ich skuteczniejsze wykorzystanie z jednej strony, a drugiej promowanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- dokonanie przekształceń strukturalnych w gospodarce,
- kształtowanie określonych bodźców zachęcających przedsiębiorstwa do zmian w strategiach działania, uwzględniając wymiar środowiskowy,
- kształtowanie odpowiednich postaw konsumenckich,
- świadomość ograniczoności wzrostu gospodarczego w obliczu pogorszenia stanu środowiska naturalnego,
- uwzględnienie sprawiedliwości międzypokoleniowej.

Należy także zwrócić uwagę, że programy realizowane w ramach ZNŁ dotyczą m.in. zielonych inwestycji realizowanych dla zwiększenia wydajności i oszczędności surowców i energii oraz zapewniających warunki do tworzenia produktów i usług spełniających wysokie wymagania ekologiczne. Warto także podkreślić znaczenie ZNŁ dla tworzenia tzw. zielonych miejsc pracy ze względu na podkreślany w nim potencjał polityki państwa dla ich tworzenia [Kozek, 2011, s. 25-26]. Za zielone miejsca pracy według ZNŁ uznaje się przede wszystkim stanowiska w przemyśle i powiązanych usługach, takich jak budownictwo, transport zbiorowy, energetyka odnawialna, sektor surowcowy i recy-

klung, a także w sektorze ochrony środowiska, oraz miejsca pracy tworzone w wyniku rozwoju polityki społecznej: w edukacji, opiece zdrowotnej, opiece nad dziećmi i osobami starszymi [Charkiewicz, Zachorowska-Mazurkiewicz, 2009, s. 26].

3. Zielony Nowy Ład w polityce zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej

Realizowana od 2010 r. Strategia Europa 2020 uznawana jest obecnie jako najistotniejsza dla realizacji zrównoważonego rozwoju w Unii Europejskiej. Wynikające z niej cele zostały zawarte w jej priorytetach, które odnoszą się do rozwoju inteligentnego, czyli rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, oraz rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, czyli wspieraniu gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, a także rozwoju zrównoważonego związanego ze wspieraniem gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej [Europa 2020, KOM (2010), 2010].

Jak powszechnie wiadomo, głównym celem planu strategicznego, jakim jest Europa 2020, jest wielopłaszczyznowy rozwój w krajach członkowskich Unii Europejskiej, co powinno doprowadzić do poprawy konkurencyjności ugrupowania w skali globalnej.

Można więc traktować Strategię Europa 2020 jako wpisującą się w Zielony Nowy Ład Gospodarczy. Trudno jednak pominąć zarzuty dotyczące nadmiernej koncentracji strategii Europa 2020 na wzroście gospodarczym [Szwed, 2011, s. 5]. Zarzuty dotyczą także ogólnikowości wielu sformułowań strategii. Są one przede wszystkim związane z brakiem konkretnych zobowiązań w osiąganiu pewnych celów, które traktowane są jedynie jako pożądane. Odnoszą się one m.in. do celów związanych z edukacją i dotyczą „zapewnienia odpowiedniej liczby absolwentów wydziałów inżynierskich” czy też „wdrożenia zasady uczenia się przez całe życie m.in. poprzez elastyczne ścieżki edukacyjne w różnych sektorach i na różnych poziomach kształcenia i szkolenia” [KOM(2010) 477, 2010].

Uogólniając, można jednak powiedzieć, że celem Zielonego Nowego Ładu w Unii Europejskiej jest zapewnienie globalnego zrównoważonego rozwoju oraz zbudowanie niskoemisyjnej i niskowęglowej gospodarki. Istotne dla koncepcji są zmiany w społeczeństwie, które mogą być osiągnięte dzięki wzmacnianiu spójności społecznej. Ważnym celem jest tworzenie milionów nowych zielonych miejsc pracy, będzie to możliwe dzięki zwiększaniu poziomu unijnych i krajo-

wych inwestycji w edukację, programy badawczo-rozwojowe, rozwój nowoczesnych technologii przyjaznych człowiekowi, środowisku i klimatowi, podnoszenie efektywności energetycznej i zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizację sektora budownictwa oraz promocję budynków autonomicznych i pasywnych, a także rozwój przyjaznych środowisku sieci kolejowych. Należy podkreślić, że podobnie jak program reform z lat 30. XX w., ZNŁ wskazuje na aktywną rolę władz publicznych w realizację polityki – w tym wypadku polityki zrównoważonego rozwoju.

Warto także odnotować, że wynikające ze skali kryzysu programy naprawcze sformułowane i formułowane zarówno na poziomie regionalnym, jak i narodowym stały się narzędziami realizacji ZNŁ, co wyraża się w różnorodnych zielonych inicjatywach dotyczących m.in. zielonych inwestycji w pakietach antykryzysowych.

Należy także zwrócić uwagę na aktywność działań podejmowanych na rzecz realizacji ZNŁ na forum Parlamentu Europejskiego. Reprezentowane w nim w kolejnych latach partie zielonych promują i upowszechniają koncepcję New Green Deal, postulując prace nad jego elementami w poszczególnych komisjach Parlamentu [EP, 2011, s. 2].

4. Zielona gospodarka a Polska – próba oceny

ZNŁ w Polsce, podobnie jak w skali globalnej czy regionalnej, o czym była mowa, można traktować jako alternatywną koncepcję rozwoju wpisującą się w zrównoważony rozwój. Natomiast do najważniejszych jego elementów w Polsce należą [Szwed, 2010, s. 28]:

- ekologiczna reforma fiskalna obejmująca internalizację społecznych i ekologicznych kosztów zewnętrznych; wykorzystanie potencjału prywatnego, publicznego i spółdzielczego sektora bankowego w realizacji ZNŁ; wzmocnienie i zintegrowanie systemu nadzoru finansowego,
- masowe inwestycje publiczne (zachęcające także do zwiększonych inwestycji w sektorze prywatnym) w usługi publiczne i zieloną, niskoemisyjną gospodarkę, tworzące nowe zielone miejsca pracy, m.in.: wysokiej jakości edukację, naukę i prace badawczo-rozwojowe; sektor ochrony zdrowia i opieki; sektor efektywności energetycznej i energetykę odnawialną, transport zbiorowy, energooszczędne budownictwo (pasywne i autonomiczne), rolnictwo ekologiczne czy ochronę przyrody,

- wdrażanie polityki społecznej zwiększającej równość i sprawiedliwość, włączającej grupy wykluczone, zapewniającej bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne oraz wysoki poziom kapitału społecznego m.in. poprzez politykę antidyskryminacyjną, zmniejszanie rozwarstwienia społecznego, podnoszenie dochodu minimalnego zwiększającego także popyt wewnętrzny.

Nie ulega wątpliwości, że proces wdrażania ZNŁ w Polsce musi uwzględniać specyfikę rozwojową gospodarki naszego kraju, przyjętą po 1989 r. Koncepcja ta stanowi nieoceniony potencjał, przede wszystkim do wzmocnienia pozycji społeczeństwa, związany z większą rolą referendów czy inicjatyw prawodawczych, zarówno na poziomie ogólnokrajowym, jak i lokalnym, czy też lepszą legislacją w zakresie praw pracowniczych i konsumenckich. Byłoby to związane z wykorzystaniem publicznego finansowania dla rozwoju lokalnych rynków pracy, dzięki energetyce odnawialnej, a także z poprawą jakości życia dzięki inwestycjom w transport publiczny, zdrowie czy edukację.

Omawiana koncepcja pojawiła się w Europie Zachodniej i rozprzestrzeniła praktycznie na wszystkie kontynenty, ale również w Polsce podstawy dla tej propozycji politycznej znaleźć można już w Konstytucji z 1997 r. To w niej znajdują się zapisy o tym, że państwo powinno kierować się zasadami sprawiedliwości społecznej [Konstytucja RP, 1997, art. 2], zrównoważonego rozwoju [Konstytucja RP, 1997, art. 5], społecznej gospodarki rynkowej [Konstytucja RP, 1997 art. 20], aktywnie działać na rzecz pełnego zatrudnienia [Konstytucja RP, art. 65] oraz zapewniać obywatelom realizację prawa do ochrony zdrowia [Konstytucja RP, 1997, art. 68], edukacji [Konstytucja RP, 1997, art. 70] oraz zabezpieczenia społecznego [Konstytucja RP, 1997, art.67].

Z tego punktu widzenia nie powinno zaskakiwać, że na europejskiej mapie sukcesów w zakresie ZNŁ nie brakuje tych realizowanych w Polsce, praktycznie we wszystkich jego sferach wymienianych jako istotne [www 1]. Należą do nich m.in.:

- „Spacerownik” – praktyczny przewodnik po świadomej konsumpcji w Warszawie, Krakowie Wrocławiu, w którym można znaleźć adresy sklepów i kawiarni sprzedających produkty ekologiczne i Fairtrade, punkty sprzedające rzeczy z recyklingu oraz miejsca usług, w których można wymienić czy też naprawić rzeczy używane, a także inne miejsca propagujące świadomą, odpowiedzialną konsumpcję i działające według zrównoważonych wzorców [www 2].
- Stowarzyszenie Niepełnosprawni dla środowiska EKON jest przedsiębiorstwem społecznym, którego celem jest aktywizacja zawodowa i tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, tak w sektorze związanym z ochroną środowiska, jak i na otwartym rynku pracy. Nadrzędnymi celami działalności Stowarzyszenia EKON jest aktywizacja zawodowa i tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, głównie z grup najbardziej marginalizowanych na rynku pracy, czyli chorujących psychicznie [www 3].

- BioBazar – targi ekologiczną żywnością w centrum Warszawy [www 4].
- Solaria Bus & Coach to producent różnorodnych środków transportu publicznego wytyczający ogólnoświatowe trendy w swojej branży. Ta rodzinna firma nie tylko rozwinęła transport publiczny przez wprowadzenie na rynek niskopodłogowych pojazdów, ale także przyczyniła się do zielonej rewolucji na polskich i europejskich drogach [www 5].
- Przetwory – inicjatywa mająca na celu promowanie recyklingu w takich dziedzinach jak kultura, sztuka użytkowa, biżuteria. Traktuje ona recykling jako akt twórczy [www 6].
- Stowarzyszenie WAGA – powstało w 2009 r. i zainicjowało działania na rzecz podpisania Europejskiej Karty Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym². Stowarzyszenie podejmuje także wiele działań na rzecz praktycznej realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn oraz aktywizacji kobiet w życiu społecznym [www 7].
- Stocznia Gdańska – dawniej centrum przemysłu ciężkiego, obecnie przechodzi zieloną transformację. Od 2010 r. produkuje ona lądowe i morskie wieże wiatrowe i chce zostać liderem w ich produkcji [www 8].
- Częstochowa – od 2003 r. kompleksowo wdraża wieloletnie programy, które mają na celu zwiększyć efektywność energetyczną budynków administracji publicznej, ograniczyć emisję CO₂ oraz zmniejszyć zużycie wody, a także promować tzw. zielone myślenie. W efekcie Częstochowa rozwinęła innowacyjne rozwiązania w zakresie ciepła, wody, energii i gazu, a także oczyszczalnie ścieków i zarządzanie oświetleniem publicznym [www 9].

Z punktu widzenia polskiej gospodarki zasięg wymienionych projektów jest bardzo zróżnicowany, a odnoszą się one do działań ZNŁ zarówno w rolnictwie, energii, zielonej gospodarce, przemyśle i środowisku naturalnym, jak i dotyczą pracy oraz społeczeństwa, mobilności, a także zwalczania nierówności.

Podsumowanie

Globalny charakter współczesnej gospodarki nie uchronił jej przed załamaniem koniunktury gospodarczej. Głęboki kryzys finansowy obserwowany przez kilka ostatnich lat, a przede wszystkim jego skutki dotyczące m.in. trudnej sytuacji na rynkach pracy krajów Unii Europejskiej, zwłaszcza wśród ludzi młodych, czy też nasilenie dysproporcji w rozwoju krajów i regionów spowodowały zintensyfikowanie badań i tworzenie nowych koncepcji rozwojowych. Jedną z nich

² W Polsce kartę podpisała jedynie Nysa.

jest tworzona od końca lat 80. XX wieku koncepcja zrównoważonego rozwoju. Zielony Nowy Ład stanowi program globalnych reform, które powinny pobudzić światową gospodarkę tworząc zielone miejsca pracy, inwestując w odnawialne źródła energii i zmiany w sposobie ich finansowania, a także restrukturyzację globalnego systemu gospodarczego, aby zmniejszyć jego zależność od wyczerpujących się i zanieczyszczających środowisko paliw kopalnych.

Polska jako członek Unii Europejskiej realizuje jej strategię w zakresie zrównoważonego rozwoju i rozwija działania na rzecz ZNŁ. Jest to szczególnie istotne, gdyż ZNŁ to nie tylko zrównoważony sposób na wyjście z kryzysu, lecz także inteligentne opodatkowanie sprzyjające ekologicznej gospodarce. ZNŁ wspiera także walkę z bezrobociem poprzez tworzenie zielonych miejsc pracy oraz inwestycje w edukację i aktywność społeczną dla poprawy jakości życia. W jego ramach podejmowane są inicjatywy sprzyjające sprawiedliwości społecznej i ekologicznej dla wszystkich, a także inwestycje w energetykę odnawialną oraz wzrost efektywności energetycznej. ZNŁ sprzyja także rozwojowi zrównoważonego innowacyjnego przemysłu, stanowiącego warunek niezbędny poprawy pozycji Polski w gospodarce europejskiej i globalnej.

Literatura

- Charkiewicz E., Zachorowska-Mazurkiewicz A. (red.) (2009), *Gender i ekonomia opieki*, Fundacja Tomka Byry „Ekologia i sztuka”, Warszawa.
- COM (2001), *Zrównoważona Europa dla lepszego świata. Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej*, 264 finał, Bruksela.
- EP (2011), *The Green New Deal in the European Parliament*, Belgium, December.
- KOM (2010), *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*. 2020 wersja ostateczna, Bruksela.
- KOM (2010a), „*Youth on the Move*”, *An Initiative to Unleash the Potential of Young People to Achieve Smart, Sustainable and Inclusive Growth in the European Union*, KOM (2010) 477 final version, Brussels, 15.9.2010.
- Konstytucja RP, 1997.
- Kozek B. (2011), *Zielony Ład Społeczny i zielone miejsca pracy*, [w:] D. Szwed (red.), *Zielony Nowy Ład w Polsce*, Green European Foundation asbl, Luxemburg.
- Ryszewska B. (2013), *Zielona gospodarka teoretyczne podstawy koncepcji i pomiar jej wdrażania*, Wyd. UE we Wrocławiu, Monografie i Opracowania nr 247, Wrocław.
- Szwed D. (2010), *Zielony Nowy Ład w Polsce. Cele i zasady rozwoju*, V Kongres Obywatelski, Wyd. Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk.

- Szwed D. (red.) (2011), *Zielony Nowy Ład w Polsce*, Green European Foundation asbl, Luxemburg.
- Szyja P. (2013), *Znaczenie programów Zielonego Nowego Ładu dla rozwoju społeczno-gospodarczego*, [w:] A. Górka i P. Szyja (red.), *Zielony Ład Gospodarczy oraz wybrane problemy rynku energii i gospodarki wodnej*, Europejskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i zasobów naturalnych, Biblioteka Ekonomia i Środowisko” nr 35, UE w Krakowie, Kraków.
- The Green New Deal Group (2008), *A Green New Deal, Joined-up Policies to Solve the Triple Crunch of the Credit Crisis, Climate Change and High oil Prices*, The first report of the Green New Deal Group, new economics foundation, London, July.
- UNEP (2009), *Global Green New Deal – Policy Brief*, Geneva.
- UNEP (2011), *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*.
- [www 1] Green New Deal, <http://greennewdeal.eu/fr.html> (dostęp: 10.11.2014).
- [www 2] www.ekokonsument.pl (dostęp: 20.11.2014).
- [www 3] www.ekon.org.pl (dostęp: 20.11.2014).
- [www 4] www.biobazar.pl (dostęp: 20.11.2014).
- [www 5] http://www.solarisbus.com/firm/#goTo|firm_scene1 (dostęp: 20.11.2014).
- [www 6] <http://www.przetworydesign.com> (dostęp: 20.11.2014).
- [www 7] <http://stowarzyszeniewaga.pl/?cat=4> (dostęp: 20.11.2014).
- [www 8] <http://www.gdanskshipyard.pl/gsg-towers-o-firmie.html> (dostęp: 20.11.2014).
- [www 9] <http://greennewdeal.eu/pl/energia/sukcesy/czestochowa-reliance-on-renewable-energy-policy.html> (dostęp: 20.11.2014).

THE IMPACT OF THE NEW GREEN DEAL FOR ACHIEVING THE PURPOSES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT, ON THE EXAMPLE OF POLAND

Summary: The crisis observed in the global economy in recent years has contributed to redefining the concept of economic development. Even more attention was paid to its alternative concept, i.e. the sustainable development (SD). The implementation of SD is currently also supported by the programs of green economic deal. The New Green Deal (NGD) is a global program of reforms, that should boost the global economy by creating green jobs, investing in renewable energy sources, as well as providing a restructuring of the global economic system in order to reduce its dependence on fossil fuels. Poland is implementing European Union's strategy for sustainable development too. Actions undertaken by Poland, related to the NGD, encourage the intensification of the SD implementation in the economic, social and environmental spheres.

Keywords: sustainable development, new green deal, strategy.